ՔՍԱՆԵՒԵՐԿՐՈՐԴ — ՏԱՐԻ — ԹԻՒ — 1342 — ՇԱԲԱԹ — 27 — ՅՈՒՆՎԱՐ — 1873

ԳԻՆ

Տարեկան գին ի Կ. Պօլիս		[illegible]
» Գաւառաց	»	[illegible]
Վեցամսեայ ի Կ. Պօլիս	»	90 ղր.
» Գաւառաց	»	[illegible]
Իւրաքանչիւր թերթի գին		50 փր.

Յայտարարութեան տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ:

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Դուրսէ ղրկուած յօդուածոց ձեռագիրները յետ դարձուելու վրայ չէ.

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր —Տնօրէնին պէտք է ուղղուի. Կ. Պօլիս, Չինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը.

Համբուն ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 27 ՅՈՒՆՎԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիեննա 5 փետր.

Թուրքիոյ երկաթ. փոխառութ.	76,75
» Նոր	—
Աւստրօ — Օսմանեան պանքա	117.
Գրէտիթ Աւստրօ — Թիւրք	110.
Անկլօ — Աւստր.	296.
Ոսկի	107.85

Պրուսիոյ առաջարկութեանը համեմատ կը յուսացուի որ գրաքննութիւնը նորէն պիտի լինի Ժամանակը Լոնտոնոյի մէջ:

Գարոլոս Շուէյին կոմսն ստացած կոչմն պաշտօնավարութեան Մեկլենբ. խան մեր գործը համար:

Երկաթուղեաց վճարումներ հատակին վերայ կառավարութեան պաշտօնէից եւ երեսփոխանաց մէջ կարծեաց անհամաձայնութիւն կայ:

Կառավարութիւնն Հռոմայականութեան վերայ սուրբ գիրքը համար առաջարկած օրէնքն եւ առաւ Ծանօթագրութիւնը կը խնդրէ որ յաւելուած վերայ գրուած գիրքն ալ վերցնէ.

Շատ Լուի պաշտօնէին մտաց փոխ այլ անձանց Նոյեմբ. Բերլին Լիսբոնի լրագրին գրաքննութիւնը պաշտպանել գտնուին չէ:

Փարիզ 5 փետր.

Պէրլինի հետ առեւտրական նոր դաշնադրութեան պայմանները ստորագրուեցան:

Մեծ անհամբերութիւն կայ երեսփոխանական ընտրութեան արդիւնքը եւ Ազգային ժողովի մէջ քննելիք ընթացքն իմանալու:

Փարիզ 6 փետր.

Երեսփոխանական ժողովոյն երկրորդ խորհրդարանն մի հաստատութեան առաջարկութեան եւ ընտրական նոր օրինաց վերայ Գ. Թիէրի բացատրութիւնները լսեց: Գ. Թիէր կը յիշէ թէ ընդհանուր քուէարկութեան պէտք չէ դպչիլ: այլ ընտրողաց խելքին, քաղաքականութեան եւ առ հասարակ մէկ տարի հաստատուն բնակութեան երաշխաւորութիւններ պէտք են:

Գ. Ֆիւլիար կառավարութեան որ ընտրողաց ծրագրին 4 յօդուածին անդամները յարգուած մի գրուածէ այդ արտայայտութեանը թէ քաղաքին իրեն յանձնարարել ժողովոյն ընդունելութեան եղանակին վերայ անձնական պարտքեր պիտի հաստատէ, ինչպէս նաեւ երկրորդ խորհրդարանին եւ նախկին ժողովոյն յանձնած եւ երկու նոր ժողովոց հաստատութեան միջոցին գործադիր իշխանութեան կազմութեանը վերայ: Երեսփոխանական յանձնաժողովն յառաջիկայ ամսոյն մէջ պիտի խորհի այդ առաջարկութեան վերայ:

Լոնտոն 6 փետր.

Թագուհւոյն ատենաբանութիւնը կը յայտնէ թէ Նորին Վեհափառութիւնը գոհ է բոլոր տէրութեանց հետ ունեցած բարեկամութենէն: Իւր Թագաւորական Ծովակալութեան վրայ ամուսնութեան մասին Ռուսիոյ կայսեր դստեր հետ բանակցութիւններ կ'ընեն: Կովկասեան Կղզիներու մէջ հաւատալու ազատութեան հարցը կը մնայ, եւ Անգլիոյ կառավարութիւնն այս առթիւ հաճոյական հաղորդութիւնները կը ծանուցանէ:

Կոստանդնուպօլսոյ Ռուսաց խնդրոյն վրայ Անգլիոյ փոխադարձաբար բացատրուած պարագայն, որ այս երկրներուն խաղաղութեան համար Միջինասիոյ հեռաւոր կողմերուն մեծ ազդեցութիւն մը կ'ընէ, կարծեմ որ անուանի Ռուս Չանձակ Խոսքեի պաշտօնական հանդիսութիւնն մասին կարգադրութիւններ եղան. այդ նպատակաւ հաշուեհարդարութիւնները արդէն փոխանակուած են այս երկու տէրութեանց միջեւ:

Իսպիր 6 փետր.

Ցանկալի լուր առինք թէ, երէկ առտու քաղաքիս մերձակայ գիւղերուն կարծանիք եւ բնակիչք լուսնոյ փոխեր են:

Լոնտոն 6 փետր.

Օսմ. փոխառ.	53 1/16
փոխ. 1869	65 1/8
» 1871	73 7/8
» 1872	92
Անգլ. փոխ.	92 1/4
Աքսիոն	25 1/2
Մոնեյ	40

Սմիւռնիա 5 փետր.

Բամպակ Մ. Ն.	15 1/8 1/4
Վաճառուած 8000 հակ	

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական Հրամանաւ՝

Մուսուլի կառավարիչ Ճէվտէթ փաշան Հիճազի (Մէքքէ) կառավարիչ անուանուեցաւ:

Միտիլինիի կառավարիչ Ահմէտ էֆէնտին Մուսուլի կառավարիչ անուանեցաւ:

Նախկին պաշտօնատար Միւսթէշար Հայրի էֆէնտին պաշտօնէն հանուեցաւ՝ առանց տեղեկութիւն տալու անուանելոյ, յորմէ կը կարծուի որ այս պաշտօնը բարեկամին պիտի մնայ:

Այս առաւօտ Ցոհրապ Յակոբեան Պատրիարքն Եդեսիոյ քաղաքին Յիսուս Փրկչի եկեղեցւոյ Պատրիարքական սրբազան նախագահութեան Ներքին գործոց նախարարութեան մասին:

Բարեկամ կերպով Նիկոլայոսեան Գ. Բ-ին Ալեքսանդր ընտրուած ազգ. երեսփոխանութեան միջոցին Միքէլ Խորհրդարանի նախագահութիւնն զոռալով ընդունելութեան պատճառաւ Պ. Ալեքսանի մեծ պատուական նշանը դրեց Միքէլ նախարար եւ Ռուսիոյ փաշային, եւ Պ. Ինթերնոցի պատուանշանը Պէրայի կառավարչին:

Դոկտ. Պ. Ալեքսանի Ա. պատուանշանը դրեց Դեսպանի հասարակ Հաւանի փաշային:

Պ. Աքթաքեան եւ Ա. պատուանշանը Մուստաֆա Ֆաղլը փաշային եւ Լիւյի Ալիֆ փաշային, եւ նոյն կարգին Բ. եւ Գ. պատուանշանները դրեց Ալիեւ եւ այլ պաշտօնատարաց, որոց հետ նաեւ արքունի Ճարտարապետ Պալեան Յակոբ պէյին:

Ռուսիոյ կայսրն յատուկ առաքեց Վիեննայի մէջ բնակելոյ մեծ արուեստակցական նորին վերջին գրութիւնը որ մեծապատուութեան իւր ի նպաստ իւրեանց այցելութեան համար գրած մէկ կարեւոր Մեծագոյն վերաբերութեամբ նոյն տարի վեհանձնութեան մասին գիտնականաց:

Սկիզբն Թայմզ լրագիր ոյր երկաթուղեաց ընդհանուր պատմութեան զեկուցումն գրեց, ուր կ'ըսէ թէ Մեծ — Եպարքոսին առաջին քայլն դէպ ի հաւանական համաձայնութեան մտադրութեան.

Այս երկար տեւականութեան Երիտասարդ վերայ կարծիք կայ, կ'ասէ Լէվընթ Հէրըլտ, թէ Մեծ — Եպարքոսը կը ջանայ համոզել Ռիւաֆաթ փաշան որ Դաւուդեան կուսակցութիւնը նորէն իւր վերայ առնու, ուր ժամանակաւ ի գործ դրած խնամոտ բարեկարգութեանցն եւ համաձայն ու խորհրդի փորձառութեամբն երկրին վիճակը կերպարանափոխ ընծայել եւ աճեցնել պէտք էր:

Լէվընթ Թայմզ լրագիր՝ որ երկուշաբթի գաղտնի գաղափարական էր, Ներքին Ասիական լրագրութեան մասին պիտի հրատարակէ:

Աճաւօթի այս առթիւ Բ. Դռնէն ստացած լրագրոյ անուններն գրուած նամակը.

«Պարոն Խմբագիր,

Բարեկամութեամբ կիմացնեմ ձեզ թէ կայսերական կառավարութիւնը համեմատ ներքին ձեր լրագրին գաղտնի պայմանաւորին վերաբերեալ. Պէտք չունիմ աւելցնելու թէ կայսերական կառավարութեան կողմէ ձեզ տրուած այս փառաւոր շնորհքը ձեր ընթացքով պիտի արդարացնէք:

Ընդունեցէք Պարոն, իմ անկեղծ բարեկամութեանս հաւաստիքն.

Թարգման կայսերական դիւանին

ՄՈՍՏԻՖԱՃ

Կը յուսացուի նաեւ անուն թերթը որ ժամանակին մ'ի վեր հրատարակութենէ դադրած էր, առանց վերջին Բ. Դռնէն հրամանատարութեան չորս հրատարակիչ ութենի համար բացատրելի խափանուեր է:

Մոսկուայի մէջ անցեալները ծագած խռովութեան հրդեհներին ու պատճառները բննել համար մայրաքաղաքիս Ռոմելիա ղրկուած յանձնաժողովը իւր պաշտօնը կատարելով ետ դարձաւ:

Բռնուած 33 աւազակք դատաստանի երկու ամբաստանութիւնները մահուան, եւ միւսներն ալ իրենց յանցանաց ծանրութեան աստիճանին համեմատ աքսորի կամ բանտարկութեան դատապարտուեցան: Աւստրիա մէ 12ը, որոց մէջ երկուքն ալ քահանայք կան, Կ. Պօլիս բերուելով տակաւին բանտը դրուեցան:

Լէվընթ Թայմզ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Պուլկարաց եկեղեցւոյ Հասատատ կայսերական Հրովարտակը փոփոխելը առաջարկութիւններ եղեր են անցեալ շաբթու. Մեծ — Եպարքոսին կողմէ Պուլկարաց Էկզարքին, կայսերական կառավարութիւնը խնդրի արդարութեան բաղձանաց վերայ կը հիմնէ իւր առաջարկած փոփոխութիւնը. Մեծ — Եպարքոսն ուսուցանէ որ թէ Յունաց պատրիարքարանին եւ Պուլկար հասարակութեան մէջ Հրովարտակին արտադրած համաձայնութիւնը չը կրնալով հաստատուիլ, կը հետեւի որ Հրովարտակը չկրնար կիրառութեան դնել. եւ ինչպէս որ կառավարութիւնը Պուլկար ժողովրդեան ուխտաւորացը ըրած Յունաց պատրիարքարանին իրաւասութիւնը ճանչեր, նմանապէս չկրնար Յոյն ժողովրդեան պահանջը Պուլկարաց Էկզարքին կրօնական իշխանութիւնը ճանչել:

Բ. Դրան այս առաջարկութեան վերայ անցեալ ուրբաթ օրն Ընդհանուր ժողով մ'եղաւ Օրթագեղ Պուլկարաց Էկզարքարանը, եւ երկար խորհրդակցութենէն մ'ետեւ համաձայնութեամբ որոշուեցաւ որ Բ. Դրան առաջարկութեանը վերջնական պատասխան մի տալէ առաջ Պուլկար ժողովրդեան կամքն ու կարծիքը հարցուի, թէ եւ ժողովին անդամները կայսերական Հրովարտակին անփոփոխ պահելոյ կարծիք յայտնեցին:

Այս ծանրակշիռ խնդրոյ վերայ Լա Թիւրքի լրագիրն հետեւեալ դիտողութիւնը կ'ընէ.

«Կը զարմանանք թէ Պուլկարաց կրօնական չարժման առաջնորդները հասկցած չեն որ 1870ի Հրովարտակը նոյնութեամբ անհնար է գործադրել: Պուլկարք իրենց նպատակին հասան. Էկզարքի մ'ունին որ իւր վարկովը հիմանց վերայ պիտի հաստատէ եւ ոչ Հրովարտակին մէջ ցոյց տրուած հիման:

«Ըսել է թէ այդ եկեղեցին նոր Հրովարտակաւ մի պէտք է նուիրագործէ:»

Թէպէտ անոր յոյն լրագիրն ալ կ'ըսէ թէ Պուլկարներն երկու մասի բաժնուած են, որոց մէկը՝ պարզապէս Յունաց պատրիարքարանին դէմ կը վերադառնայ կ'ուզէ, երկրորդը ներկայ Հրովարտակին եւ տրուելիք ու նոր Հրովարտակի մի ձեւը բերուելը, երրորդն ալ արդի Հրովարտակին անփոփոխ մնալը: Այս երրորդ մասին կարծիքին են Էկզարքն եւ ուրիշ եպիսկոպոսները:

Աթէնքէն Տրիպօլիէն եկած լուրերն կ'ըսէ սաստիկ են՝ խիստ սերմնացու [illegible]

գաղափար մի կուտան երկրին ընդհանուր վիճակին վրայ։

Քաւսիէ 'ն Օրիէնթին գրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Ցէզանի կառավարիչ Հալիլ պէյ դէպ աւելորդ, Տրիպոլիէն Մօրզուգ գնացած ժամանակ սպաննուեր է։

Նմանապէս Տրիպոլիէն չորս աւուր ճանապարհ հեռու Ցիտամէս քաղաքին գայմագամ Միւլքիման—Աղայի պէյը մեկենին մէջ սպաննուեր է անգղայն արաբներէն։

Փօլէսի կարաւանը, որ Հաբէշէն ու եկեղ ուղտ կը բաղկանար մեծ մասը փղոսկրով և ջայլեմաց փետուրով բեռնաւորեալ, Տրիպոլիս գնացած ժամանակ Օրֆիլայի և Կէտամեթիւսի բնակիչներէն կողոպտուեր է։ Հարկ է քանի ժամանակաւոր ապահովութեան կայ այն կողմերէն մէջ։

Լէմբէրկ Հէրըլտի մէջ կը կարդամք թէ Գալիցիոյ աշխարհին քաղէն մինչև Սուչավա Պուգովինի մէջ ողջ մին կանոնը մի չինելոյ առաջարկութիւն եղած է Բ. Դրան։ Երկու ծորդ ատրապատակ այս առաջարկութեան պայմանաց երկրին ալ'դրելեմի նաև ծախսերը չինած և 10 միլիոն ֆրանք ծախք արուած են։

Առաջարկութեան հեղինակները կը խոստանան այս կամուրջն իրենց ծախքով շինել, և յետոյ տարի իրենց հաշուին բանեցնել եւս սեփականութեան թողուլ ուրիշ որ կէ վախճանին։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

[illegible]

26 յունիս ուրբաթ իրիկուն		59 31
27 » շաբաթ առաւօտ		
բացուելու		59 33
կէս օր		59 37

Ի Պոլիս 26 յունիս

Օսմանեան մեծերոպի բաժին		Անգ. լիր	13,47
Փոխառ »	»	Օսմ. »	19
Փոխառ Օսմ. — Թիւրք			41,70
Կոնսոլիտներ հին		Ֆր.	183
» նոր			87
Փոխ. 1863	»	»	333
» 1865	»	»	365
» 1869	»	»	332 1/2
Օրամուտ		Օսմ. լիր	17,30

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երէկ Երևափոխանական Ժողովոյ ծերակ նիստը գումարեցաւ։ Գործադիր ժողովին ընդ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ընդ ատենապետութեամբ վսեմ. Յարութիւն էֆէնտիի Տատեան։

Յանձն ու թիւն մօտ աւելանը բացուելով, Նախագիծ Նկատերած ատենադրութեան վերայ կարծ վճարանելէն մ'եւետ, 47 երեսփոխանաց առաջարկութեան խնդիրը մէջ դրբեւեցաւ քուէ կարգին, և երկար վիճաբանութենէ մ'ետեւ որոշուեցաւ վերլուծ առաջարկութեան համեմատ Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը յանձնաժողովոյ մի յանձնել, որ պիտի բաղկանայ երեք երեսփոխաններէ, և փոխարկուն ժողովոյ ու խորհրդոյ իրեն անդամներէ։

Յանձնաժողովոյ անդամոց ընտրութիւնը պիտի կատարի ընդհանուր ժողովոյ յաջորդ նստին մէջ, որ ատեն և հինգ օրէն պիտի գումարի։

Երէկ Ս. Պատրիարք Հայրն արտաքին գործոց վեհ. նախարարին գնաց և արտատրացած մեծարանօք ընդունուեցաւ։ Բայց նորին վսեմութիւնը ակրութեան նախարարաց ատենին հետ ամենակարեւոր խորհրդ-

դակցութեամբ զբաղած լինելով, ինդ-րեց Ս. Պատրիարքէն որ Պայրամէն ետև գործելով այցելութիւն այս խնդրին և երկարօրէն տեսակցին։

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆՔ

1. Ամառուոյ վճռակին մէջ Սահմանադրութեան գործադրելու համար Ներսեսեան վարժարանը Արժ. Տ. Պետրոս վարդապետ ներկայ որոշուեցաւ։

2. Վանօրէից խորհրդոյն սրտութիւն տրուեցաւ որ բոլոր վանքերէն վճռականները պատրաստելու համար ուղղակի բանակցութեան մտնէ Վանահայրոյ հետ։

3. Ըստ առաջարկութեան վանօրէից խորհրդոյն, Արմաշու վանուց վարժարանին մէջ հիմ ընդունելիք 10 աշակերտաց բաշխում մը հետևեալ կերպիւ ընել որոշուեցաւ.

1. Սոյ վիճակէն	3
2. Սեբաստէն	2
3. Դիարպէքէն	1
4. Սըճէշ	1
5. Խարբերդ	2
6. Բղէ	1

Այս աշակերտները Գաւառ. վարչութիւնք պիտի ընտրեն ամենէն յարմար և ազգին խնամոցի արժանի և ապագային իրենց թեմերուն մէջ վարժապետութեան ընելու որակագէտ տղաքներ ըլլալու պայմանաւ։

4. Նաև Ս. Խաչատրեան և Արմաշու վանուց մէջ հաստատուող վարժարանաց Թաղականաց աշակերտաց համար՝ ըստ առաջարկութեան վանօրէից խորհրդոյն՝ որոշուեցաւ հետևեալ վանքերն

1. Աղթամար
2. Կեսարիոյ Ս. Կարապետ
3. Մարզուանու Ս. Աստուածածին
4. Եւդոկիոյ Ս. Օհան
5. Կարնոյ վանքերէն մէկը
6. Գաղատիոյ Ս. Աստուածածին

7. Երզնկու, Բաբերդոյ, Հաւեցկոյ վանքերէն մէկ մէկ յաջորդ աշակերտ ուղել, որ իրենց վանուց հաստատին օժանդակութեամբ գրիչներին կամ՝ 'ի Ս. Երուսաղէմ և կամ՝ յԱրմաշ, ուր որ յարմար դատեն, որպէս զի հոն բաւ արժանոյն դաստիարակուելով առաջայքն իրենց վանուց մէջ վարժապետելու կարող ըլլան. բայց այս վանքերն իրենց արդէն կարողութեան չափով ի կարելի մի ճոխնելով մէկ մէկ վարժարան բանալու եւ պարտաւոր պիտի ըլլան ըստ Հրահանգին՝ որ սրտէն իրենց ղրկուած էր։

5. Զմիւռնիոյ մէջ կատարուած Գաւառական ժողովոյ կազմութեան և նոր աւուրաց բանաւոր ընտրութեան մասին եղբ ինչ տարօրինութիւններ գործուած ըլլալը ստանձնարկ կենդրոնական վարչութեան բողոք մատուցանելուն համար, քննել բնութեամբ փոխադրութեան ասուի Զմիւռնիոյ Վարչութենէն բացատրութիւն խնդրել որոշուեցաւ։

... խմբագիր.

Լուսարդր վերջին երեկոյիւ օրուան (Թ. 1340) թերթին մէջ կարդացի ատեան Արժ. Տ. Գրիգորիս վարդապետի բաղդաւորութեամբ հնձոյ մի հրատարակուած է Գաւառական գործոց Հաշուէտ վրայ։

Հրամցուած է ինձ ծանուցանել որ այդ հրատարակութիւնը վերջը չ'ուղեր մեր նպատակին Պատրիարքարանին վերականոմ մէջ դրուած կարգաւորութեան հետ, և որոշուած է ամէն վարդապետին բաղադրութիւն արտահանել։

Մնամ Ձեր.

25 յունիս 1873 — Դիւանադպիր Պաշտ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԱՅ ՅՈՐԹԱՆԻՆ

Ի Թռամի Լուսաւոր Ընկերութեան

Ազգային բարերար մը հրատարակութեան համար գիրքին աստիճանաւոր Թաղեցւոց երկար ժամանակնոյ փափաքը կատարուած ըլլալով Թաղերոց մէջէն 5 հոգիէ բաղկացեալ մասնաժողով մը յանձնուած էր' ատենապետութեամբ պատուելի Նիւթը և ատենադրաններու պաշտօնով։

Ցիշեալ Մասնաժողովն պատիւ ունի արդեն հասարակութեան խոստանեայ որ Լուսաւոր ակղեղեցաւութիւնը աննշ սիրոյ ունենալ ամսոյ 29 յին երկուշաբթի գիշեր ժամը 3 յին Սրբ. Յորդանի Շիշմանեանի ատենադպրութեամբ, որուն նիւթը պիտի ըլլայ «ընդհանուր կրթութեան 'ի վերայ Ազգ. Պատմաբանեան»։

Մասնաժողովն կը յուսայ, որ Պատուական Թաղեցւոց և մանաւանդ ընտանեաց համախմբութեամբ համար պարկեշտ ընկերութեան եռանդին Լուսաւոր յառաջացած ըլլալ պիտի կ'ուզեն այս սպառնող հասարակութեան բարեկամներուն որք իրենց ներկայութեամբ պիտի սմանցողին անցն յառաջախմբութեան։

25 յունիս 1873

Օրթագիւղ — Մասնաժողով։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԱՆՂԱՍՆՈՒԹԻՒՆ ՄՆԱՑԻՆ ՆՈՐԵԼՆԻՒՆ ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՆՈՐ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ԿՐՕՆԻՆ ՎՐԱՅ

Գ...

Մինչև նորոգինն այն ժամ' մըտածումը կրօնական անլծախոսութեան հեղեղ մ'էր։

Երկրան մը Ս. Հիզինէի մէջ խօսքերը ապրած էին. ժամ 'նիւթի մը' Յիսուսի քրիստոսի աստուածութեան վրայ էր խօսքը. Նաբոլէոն հանճարեղ մարդու մը վայելուչ փառսերով և պերճախօսութեամբ այն վարդապետութեան ճշմարտութիւնը կը պաշտպանէր. Գօրիժոյշ և Իտարդիօ ընդունէին հաւատաքն՝ խօսակիցներուն մեկուն, որ դժբախտ Պրեիտոս մէկ խիստացնէ, մեծ փիլիսոփայէ և մեծ մարդէ աւելի բան չը դիտնալ կը ճնացունէր աստուածութիւնը պատմողանեց։

« Ես մարդը կը ճանչնամ, և քեզի կըսեմ որ Յիսուս Քրիստոս մարդ չէր։

Հորեւանցի մտածող մարդիկ' Յիսուսի Քրիստոսի և կայսրութեանց հիմնադիրներու և աշխարհակալներու և ուրիշ կրօնքներու մէջ նմանութիւն մը կը տեսնեն, բայց այսպիսի նմանութիւն չկայ. Քրիստոնէութեան և ուրիշ որ և իցէ կրօնքներու մէկ մէկէ հեռաւորութիւնը անհուն է։

Իրաց ճշմարիտ սերտութեան և մարդոց փորձառութիւն ունեցող մը և իցէ մարդ խնձի պէս կը բռնէ խնդիրը. Մեր մէջ ո՛վ կայ որ մեր ունեցած փիլիսոփայ և քննադատական ուժով այլ և այլ ազգաց սրբազանանքը նկատելով անոնց հիմնադիրներուն յանդիման պարզ խօսի։

Ձէ. դուք ոչ Աստուած էք և ոչ Աստուծոյ գործակատար. Ձէ. Աստուծմէ խրկուած չէք դուք. մանաւանդ թէ' ստութեան քարոզիչ էք. անհաւասար ամէն մարդոց նման եղած հողէն յօրինուած էք դուք որ Աղամայ սերունդն և գարմէն էք. և տեսնամ անպատժելի բոլոր կիրքերով և մոլութիւններով ամէնքդ մէկ էք։ Մեհեանք որ, անոնք որ ձեզի հետ մէկ տեղ Աստուածոյ, պէտք պիտի ըլլար նշ'ն խալ ձեր քուրմերը և ատենները ձեր ծոցումէջ կը քարոզէն։ Պատմութիւնք, բռնաւորութիւնք Հնագրներուն պատմութեան հետ նոյն է. իսկ որ միայն Աստուծոյ վայել պաշտօն և պատիւ ուզելով ձեզ ձեր հօրաստմներէն, ձեզ ներքնոյ գերագոյն կարգի բնական հզօրութիւնն եղան. ինքնուրն ձեզ նախ եւ աստ' հնապանդօրէն եղան ու ապաւնեցը և ոչ խղճմտանք ունեցաւ, վայ միայն գիտէ և տարածի մարդը կ'անէ, կայսրաց մտքին ու սրտին, ամէն բան միշտ յարմար և անփոփոխ է. բայց անոնց մէջ որ և իցէ պահուց յարատևութիւնը և զսպանակ ոչ մի. Այս ալ Աստուածոյ կարողութեան ազդեցութեան և ճարտարութեան արդիւնքն են։ Բայց սա Աստուծոյ գործերէն խորհրդաւորութիւնը թաղեցաւ մէկ դասագրքէն։

Յիշեալ ուսանողներուն, ոյլ միայն գաղ և տարին մարդկի, ղարանան-կի քանի՛ րաշ պէտք անհեթեթ և ղանայ էնթերը, աշխատներն ու-մնապաշտները։ Ասոնք ձեր աւագին երկրպագուներուն տանիներն են։ Իմ որ հեթանոսներուն Աստուածներն ու հերոսները կը ընէ, տեսնել պիտի ըլլայ մեր գաղափարն և խրախոյս անունով ձայնը։ Խելապատութիւն ճանչնալու Աստուծոյ մէկ պիտ է, և գերազանց արարքի մը յառաջ բերածութիւնը, բայց ամեն մարդ մէկէն կը ճանաչ։ Աստված մարդ է. և յոյն ակամթեամբ մը կը համարի. Մէկ, բայց ճշմարիտ կրօնքի մը դէմ առարկութիւններ կեղծեն միշտ և ծուխ ալևոց նման կրթար. եռաւէ կուգան. թող ըլլար ինչ՞ն է որ այս կրօնքներուն դէմ ատենք բան մը չըլլար. Երբեք Սուետանի խմաստականները՝ Պինթագորաս կամ Սոկրատ, Պղատոն, Արիստոտել կամ Պերիկլէս, հեթանոսութիւնը իբրև բացարձակ ճշմարտութեան կրօնականի մէջ. մեծ մարդիկը տեսնոր հանրօրէն վերացան՝ մի կերպականին՝ աստուածային ընդ-հանուր երեւակայութիւններ ստեղծել, բայց դանոնք չէին որոշեր ընդհանուր՝ քրիստոնէութեան սկիզբէն 'ի վեր մեծագոյնագոյն մարդիկ հաւատք ունեցած են. կենդանի և գործնական հաւատք մ'Աւետարանի խորհուրդներուն և վարդապետութիւններուն. և այս ոչ միայն Պասկալ, Պէնէլոն, որոց պաշտօնը նոյնը քարոզելն էր, այլ և Տեքարթ և Նևտոն, Լէյպնից և Բաքոն, Քորնէյ և Ռասին, Շէքսպիր և Լաք մ'Արի։

Ինչ՞ն է այս տարօրինակ բանը, որ աւետարանական համդամանքին պէս խորհրդական և մթին համդամանք մը մեր ամենամեծ մարդոցմէն մեծ յարդանօք ընդունուի, երբ բնութեան օրէնքէն առնուած ճշմարտութիւններ, որ աւելի բան չեն, եթէ ոչ աշխարհի կարգաւորութեան բացատրութիւններ, կրթեալ մարդոց մէկին ու միւսին ընդունելի ըլլալ։ Հեթանոսական Դիցաբանութեան գեղեցկութեան ո՛վ կայ նոյն իսկ հեթանոսներուն չափ։

Աստուածային մտածում է. խելացի մարդը գիտութեան մէջ բազմաթիւ մարդիկ մէկ նմանութեան բարեպաշտութեան ընթացքին ու օրէնքները, և մարդոց միտքին պաշտամունքն և կիրքերը, և գիտութեան նշանակն ու Հայրապետութիւնը կը նշանէր։

Գեղարուեստութիւնը յիշակին կը ճանչ է. Բանաստեղծները իրենց յանկերն աստուածացնելով մեր խելքին բնական յօժարութեամբ հետևեցան, որ իր կարգաւորութիւնը և ներդաշնակութեան չափագրութեան կը համրէ. մինչև խորհելու կը սկսէին, վասն զի իր սահմանները չճանչցար։

Հոս ամէն բան մարդկային է, ամէն բան գրելէ կազմուած ու կը... Եւ Աւետարանը մէկ զօրութեամբ կամ ամէն մարդ կը տեսնէ, ամէն բան անհասկնալի անծանօթ է, և հանճարներդ կը վհատին։ Աւետարանին այս ամէն զարմանալի երեւակայութիւնը կը զբաղեցնէ, բայց միտքին յարդարելու չէն առնէ։ Աստուած փոխադրական ձևով և բանաստեղծութիւնով պատմուած, ո՛չ ալ աշխարհի ծագումը վրայ գիտելիք կը խօսի, և ոչ մասնաւորական օրէնքին այդ ալ կը հանդիպի։

Հեթանոսութիւնը մարդուս գործն է։ Ասոր վրայ կրնանք նկատել մեր ցնորաւորութիւնը և մեր նշանը՝ որ աւանդ տեղ գրաւուած է. այդ բան գործ-

ուած աստուածներըր և այդ օրէնսդիրները, Համօսիսի բէյան, Ցոմ բէյան, այդ Նաւմաները, այդ Լիկուրգոսները, Հնդկաց և Մեհիքոյ քուրմերը, Կոնֆուկիոս և անոր նմանները՝ մեզի նման մահկանացու մարդերէն աւելի ինչ գիտէին։ Քաղաքականը ճշմարտապէս խոստնեցանմ բան մ՚ըլլին. բայց մեծերին գտնէ մէկ հոս մը կը գտնուի արգասօք որ մեր փախճանակին վիճակին և Հայուոյն, աստուծոյ էութեան ու արարչութեան վերաբերեալ նոր բան մ՚ըսած ըլլայ։ Աստուածաբանները (թէօսոֆոս կոչուածներն են, որ գերբնական յայտնութիւն մ՚իրենց իբր միմիայն տուած կը պարծին) գիտնալու ամենէն կարեւոր բաներէն մէկն ալ մեզի սորվեցուցած չունին. ասոնցմէ էակին ճշմարտութիւն մը չեմք առած. կրօնական խնդրոց գրուած ալ չեն անոնք. իրենց աստուածաբանութիւնն ալ այնքան խաւար է խաւարն, մթագած ու մութ են։ Մէկ նախնական ճշմարտութիւն մը կայ, որ մարդկային ազգին մինչեւ այսօր կը հասնի, և Աստուծոյ ձեռքովը մեր հոգւոյն վրայ արձանագրուած ըլլալով ամեն ազգաց մէջ կը գտնուի։ Բնական օրէնքը, որուն կը ծնի արդարակութիւն, արդարութիւն, Աստուծոյ գոյութիւնը, հոգւոյ և մարմնոյ բաժանումը մարդուն ինչ ըլլալուն ծանօթութիւնը։

Բնական օրէնքը կատարելապէս մէկ հատիկ կրօնք մը կընդունի միայն. անոր սկզբունքը իրեն ամփոփուած մէկ հոս մը միայն կըլլայ. միանգամայն և հաստատեալ կրթութեան սահման անփոփոխ ինքը մէկ հոս մ՚է. և ա՛յն է այդ կրօնքը. ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԻՒՆԸ։ Ընդհանրական բնական օրէնքը հեթանոսաց մէջ յարգը չճանչցուած և այլափոխուած մնացորդութեամբ այլայլած և քաղաքակրթութենէ կախուած բան մը ներս թող կուտային, բայց վրան արդարութեան յայտնութիւն մը չէին ճանչնար։ Այս օրէնքը ոչ առհասարակ ունէին, ոչ կրնային պաշտպանել. գրուած չէր, զոր պատուիրան մը չունէր, որ տուած կը դնէին գանկին իր նախնական խնամութեամբը։ Գիտութեան գործութիւնը, գիտնականք, գիտութեան և բնական բարեգործութիւն նախնեաց ատենոր մ՚է։ Իմաստասէրներն հոն տեղ չունին։ Նոյն իմաստասէրներն ի բնէ նիւթին աստուածային կատարելութեան ձգտած էին։ Ըստ այսմ պաշտամունքները մահը, ոչ կորուստ կրօնական ոչ ներդաշնակութիւն, այլ ճշմարիտ խաղաղութիւն մը, հաւասար կերպ հակառակութիւն, չաստուածներուն մէջ կախ, քանդակագործութեան անկարգութիւն, մոլեկան բաժանում և յիշատակութիւն ըլլալ. Աստուածոյն ստորագրելոց կարգ կարգ ըլլալ, որոց էութիւնը կամ այլափոխած են, կամ բովանդակ ու բացատրութեան և ինքնահաւանութեան իմաստակութիւններ, պիղծ ունկեր, անառակ փարուց յաղթանակներ, պղծութեան և գարշելեաց երկրպագութիւն նշանին խաւարի մէջ վառած փայլին և հուրերն և անոր քուրմին հետ ինկած պառկած անհեթեթ պատկանութիւններ, առիթը մինչեւ ալ յղացած կը փառաւորէ՛ր իբր կռապաշտ։

Այո՛ եր են քրիստոնէութեան հետ բաղդատութեան անհամեմատ կրօնքները ու աստուածները։

Եթէ ինծի հարցնէք, չէ՛ կրնա՞ր Բոլոր Աշխարհիս իր ատեանը կը կոչէ՝ Զաստուածներուն անուն պատկերներուն առջեւ ծունր չօրհնելու անդը կը դառնէ, չաստուածները, և Հնդկաց, Չինաց Հռոմի, Աթէնքի օրէնսդիրները ոչ ոքի ընդհանուր բան մը չունին. Ձեզ ի նրանց, ոչ տեսակ մը չունեցող անձ մը, կամ սուրբ կանոն բան բնական, ամենայն նշանակութեան ընդհանուր ուղղին, տունը լմնցուած ըլլալով բնաւ տիեզերական բոլոր հզօր և իմաստութեան պարունակութեան պակասէ ըլլային կրնան, և որպէս կռապաշտական օրէնսդիրներ ըլլան, այլ ինքնին իրենց հին իմաստութիւնն ու պատկերներն տերութեան, տէրութեան և իշխանութեան մէջ գիտութեան գաղտնիք, Հռոմայեցւոց ալ չափով մը դատաստանի խորհուրդներու և անհնարին պատմութիւններուն ընդգրկած։

Լիկուրգոս, Նումա և Կոնֆուկիոս և ասոնց նմանները աւելի բան չեմ սեպեր, բայց եթէ օրէնսդիրներ, որ պետութեան մէջ աւելին սահմանած ամենայն քաղաքական ինչպէս ամենէն աղէկ բանաւոր օրէնք են, բայց աստուածութեան յայտարար բան մը չէ՛ր ունէին և իրենք ալ իրենց պաշտօնէ՛ն այդ բան չկարծուեցան։

(Շարունակելի)

Հետեւեալ գովազդագիրն 30 ի չափ անձանց ստորագրութեամբ մեզ ուղղուած է հրատարակելոյ խնդրանօք։

ԱՆԿՈՂՄՆԱԿՈՒԹԵԱՆՔ ՄԱՅՐ ԽՆԱՄԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ
ՁԱՅՆԱԿՈՐ ԴԱՍԱՏՈՒՆ

Այն եկեղեցիներէն աւելի Մայր եկեղեցւոյ մէջ կինքը կը քարոզէն ընծայել թէ Ալիքեքի ժողովուրդ, եկեղեցին ու դրդարը ձեռքով կը պատռուանց, պէտքն ալ ձեր աստուծոյ տունը կը նորոգուի ու ասոր ժողովուրդն ալ կը հնազանդի իր կրկին ձայնին՝ աստուծոյ տունը շնորհելով, այն կը շնորհէ եւ իր անձնական պարտքն է չունենալ, որպէս զի եկեղեցին եւ դպրոցը անկարգութեանց մէջ չգտնուի, բայց դժբաղդաբար եկեղեցւոյ մասին սոյն նախատակին կը տեսնենք՝ փոխանակ նոյն դպրոցի ձայնաւոր դասատուն իր աշակերտաց ժամասացութիւն սովորեցնելով ամէն առաւօտ եւ իրիկուն անոնցմով եկեղեցի գալու եւ ժամասացութիւնը կատարելու, ժողովրդեանս մեծ դաւ է որ աւելի հաւաքել թէ մէկ բանի անուամ ատենի սրբոյ դասատուն իր աշակերտացը հետ կը տեսնենք եւ չեմք գիտեր թէ որուն վրայ է որ հողը. նա ժամու չափ կը կենայ իր աշակերտաց գլուխը անմիջապէս իր պաշտօնի թերի ձգելով կը մեկնի. մէթէ Սրբոյ դասատուն հայ չէ, ուստի կըլլայ այս ժամու քարոզութիւն ընէ՞լ թող չանի. եթէ ժողովուրդն ասէ՞ վերջը չատ կենայ եկեղեցին քարոզը եւ փայտերը պիտի ոչ դրամին աշխատի անհատի անհատութեան կէ՞. մէթէ Մայր վարժարանի համար դասատուներ մի կը պակսին, որ այսպիսի փոխանակ պաշտօն մը՝ ամենին անկարգ մարդու մը յանձներ են, որ իր պաշտօնին մէջ բոլորովին թերի է։

Ուստի Ազգ. Ուսումնական Խորհրդոյ եւ յարգելի Հոգաբարձութեան ուշադրութեան կը յանձնենք վարժարանի կանոնաւորութեան այս յօդուածը, որ իրենց կիրառի փութացնելով է, որուն պարտաւորութիւնն է ամեն առաւօտ դասատու մը եւ դասատու եւ կառավարիչ վարժարանիս եկեղեցին գալ եւ ժողովը կարգաւորելը կը յիշեցնենք յարգելի Թաղական

խորհրդոյ եւ Հոգաբարձութեան որ կամ մէկն յղուցանեն կանոնաւորութեամբ գեղեցկացնէ իրենց սրահներն աղէկն, եւ կամ բանակցութեան միջոցներ ձեռք առնելով խորհրդոյ թերութիւններն լեցնեն՝ առ այժմ բաւ է։

Ազգասէր Տէր, ի բարեկարգութիւն եկեղեցւոյ եւ ի օէր ազգիս կը խնդրեմ որ երկաթ գրութիւնս ձեր պատուական թերթին մէջ հրատարակել բարեհաճիք, որով կը քաջալերէք Հայ ժողովուրդը։

(Ստորագրութիւնք)

ՀԱՍՈՅԹՈՒՄՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԴՐ. ՑՈՅՑ

1872—1873

ՑՈՒՑԱԿ 12

Նախորդ հրատարակութեան գումարը	30800
Բարսեղ Քասապեան	75
Սարգիս Յարութիւնեան	75
Մարտիրոս Դաւիթեան	75
Յարութիւն Քորանեան	75
Յովհաննէս Քեչեճեան	75
Աւետիս Գորանեան	75
Խաչիկ Մանկասարեան	75
Պօղոս Եղիաեան	75
Վիչէն Օրբէլեան	75
Գրիգոր »	75
Յովհաննէս Մանկիկեան	75
Կարապետ Սարգիսեան	75
Մկրտիչ Գրիգորեան	75
Կարապետ Աֆրիկեան	75
Յակոբ Յարութիւնեան	75
Պետրոս Քրիստոսատուրեան	75
Մկրտիչ Ցինկեան	75
Հայրապետ Աճէմեան	75
Աստուածատուր Այվազեան	75
Գաբրիէլ Փափազեան	75
Ռուբէն [illegible] Ալլանեան	75
Մկրտիչ Մազլըմեան	75
Թորոս աղէյ Գիւանկ	75
Գրիգոր Գըրմըզեան	75
Միքայէլ Սարրաֆեան	75
Յակոբ Պօղոսաճեան	75
Յակոբ Անտոնեան	75
Կարապետ Խաչատուրեան	75
Յակոբ Մարկոսեան	75
Մկրտիչ Ալէքսանեան	75
Խաչիկ Կիւմիւշեան	75
Նշան Նշաստեան	75
Յովհաննէս Փափազեան	75
Կարապետ »	75
Մկրտիչ »	75
Գաբրիէլ Հայրենց	75
Յակոբ Թօշեան	75
Անդրանիկ Պէրպէրեան	75
Գրիգոր Խաչեան	75
Մանուկ Պալըքեան	75
Յովհաննէս Փափազեան	75
» Քիլիճեան	75
Մ. Յակոբ Սարգիսեան	75
Յովհաննէս Յովակիմեան	75
Աւետիս Աշըգեան	25
Ներսէս Նիկողոսեան	25
Եղիազար Մարտիրոսեան	25
Պօղոս Փիլիպպոսեան	25
Յովհաննէս Երուանդեան	25
Նշան Դաւիթեան	25
Պօղոս Յարութիւնեան	25
Աւետիս Պօղոսեան	25
Սուքիաս Փիլիպպոսեան	25
Կարապետ Յարութիւնեան	25
Յարութիւն Կարապետեան	25
Գասպար Արշակեան	25
Թադէոս Քորանեան	25
Նշան »	25
Կարապետ Գէորգեան	25
Թորոս Յարութիւնեան	25
Գէորգ Աստուրեան	25
Սարգիս Կիրակոսեան	25
Կարապետ »	25
Պետրոս Յակոբեան	25
Խաչատուր Պօղոսեան	25
Գաբրիէլ Յովսէփեան	25
Աբրահամ քէօմիւրճի	25
Յակոբ Թաշճօղլեան	25
Յովհաննէս Թորոսեան	25
Խաչատուր Կարապետեան	25
Մարտիրոս Կոչկարեր	25
Ռուբէն Սանդրոնեան	25
Յարութիւն Պօղոսեան	25
Սեդրակ Մանուկեան	25
Աբրահամ Յովհաննէսեան	25
Մարտիրոս Մինասեան	25
Թադէոս »	25
Յովհաննէս Մանուկեան	25
Մկրտիչ »	25
Սարգիս Մարտիրոսեան	25
Մատթէոս »	25
Կիւրեղ Գրիգորեան	25
Մովսէս Յակոբեան	25
Աստուր Յովհաննէսեան	25
Նազարէթ Խաչատուրեան	25
Յովհաննէս Արսէնեան	25
Պօղոս Մուրատեան	25
Գէորգ Յովսէփեան	25
Սահակ Մկրտիչեան	25
Կարապետ Միքայէլեան	25
Յովհաննէս Մկրտիչեան	25
Յակոբ Աստուրեան	25
Յովհաննէս Կարապետեան	25
Գրիգոր Ղազարեան	25
Նշան Յակոբեան	25
Յովհաննէս Սահակեան	25
Յարութիւն Յովհաննէսեան	25
Կարապետ Խաչինսէրեան	25
Մկրտիչ Յարութիւնեան	25
Յովհաննէս Յակոբեան	25
Աւաքել »	25
Յովհան Սարգիսեան	25
Մելքոն ոսկերիչ	25
Մարգար Համբարձումեան	25
Մարտիրոս Յովհաննէսեան	25
Կարապետ Տիգրանեան	25
Սահակ Յովսէփեան	25
Տիգրան Տ. Մարկոսեան	25
Յակոբ Մանուկեան	25
Թորոս Խաչիկեան	25
» Մելքոնեան	25
Կարապետ Սարգիսեան	25
Նշան ագայեր	25
Կարապետ Յովհաննէսեան	25
Կարապետ Թովմասեան	25
Կարապետ Խաչատուրեան	25
Պօղոս Թադէոսեան	25
Անդրէաս Յովհաննէսեան	25
Մկրտիչ »	25
Աղամ Յարութիւնեան	25
Յակոբ Աճէմեան	25
Տիգրան Յարութիւնեան	25
Պօղոս Յարութիւնեան	25
Մարտիրոս Ուզունեան	25
Սարգիս Յակոբեան	25
Մանուկ Պիլիպճեան	25
Զենոբ Փիլիպպոսեան	25
Խաչատուր Գէորգեան	25
Մ. Մարգար Պէշիկեան	25
Մ. Յակոբեան Ալէքսանեան	25
Մ. Մինաս »	25
Տրդատ Ձորճեան	25
Սահակ Ալեխեան	25
Միսաք Թաշճեան	25
Կարապետ Ֆէլիքեան	25
Յարութիւն Աբրահամեան	25
Թորոս քահվէճի	25
Մ. Սահակ Գալփաքճեան	25
Նազարէթ Բրուսա	25
Սիմոն Տօնիկ	25
	36600

Պոլիս
30 դեկտ. 1872
Ի Պատրիարքարանի Հայոց
Գում–Գաբու

Ի Դիւանէ Ազգ.
Վարչ. Տնտ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր
Գ. Գ. Չերաքեան

. . . խմբագիր տէր.

Հետեւեալ յայտարարութիւնը Ձեր աղդօգուտ լրագրոյն միջոցաւ հրատարակելնիդ կը խնդրեմ։

Օրտաքէօյ ազգային վարժարանին համար Հայերէնի Գաղղիերէնի Թուաբանութեան և Աշխարհագրութեան դասատու մ՚կուզուի դաշնագրելէ առնատ. ուզողը պէտք է ներկայանալ երեքշաբթի հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը՝ առաւօտուն ժամը մինչեւ 5 եւ երեկոյեան ժամը 10—11 խմբի Լօնդոն Պիւլըփէնտոյ դրատներակը կամ ձեռքատան գիմաց 30 թիւ մազաղան։

73 յունվ. 25 Յովհ[illegible] Անդրէասեան
Կ. Պոլիս

ԹԱՏՐՈՆ ՕՍՄԱՆԻԷ

Ի ԿԷՏԻԿ ՓԱՇԱ

ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ Յ. ԷՖԷՆՏԻ ՎԱՐԴՈՎԵԱՆԻ

ԱՐՏԱՔՈՅ ԿԱՐԳԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ

Ի ՆՊԱՍՏ

Գ. Գ. ՊՕՂՕՍԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

ԽՄԲԱԳԻՐ ՄԱՍԵԱՑ

1873 Յունիս 27 Հինգշաբթի գիշեր ժամ 3

ԳԱՄԷԼԻԱԶԱՐԴ ՏԻԿԻՆ

Թարգմանութիւն ի Գաղղիարէն

Ալէքսանդր Տիւմայի

Յետ ներկայացման հասարակութեան

ՐԸՋԷՏԻՆ ԸՍՏՈՒԾՈՒԱԾ

Գիտի տրտասանէ Օր. Վ. Գարագաշեան

ՀԱՅՐԵՆԵԱՑ ՉԻՆՈՒՈՐ

Գիտի երգեն Գ. Ց. Գէնճեան եւ Օր. Պ. Արուքեա

NORTHERN

ՆՈՐԹԷՐՆ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԼՕՆՏՐԱՅԻ ԵՒ ԱԲԷՐՏԻՆԻ

2.000.000 Լիրա Սթէրլին դրամագլխով

Այս ընկերութեան գործակալն [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Գրասենեակ

ԱՏՐԻԱՆ Մ. ՔԷՕՆ

Ղալաթիոյ Գարագէօյ Ճէլէպի խան

ԱԶԴ

ՅՈՎՍԷՓ Մ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

[illegible]

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1873 ՅՈՒՆԻՍԻ 26 ՈՒՐԲԱԹ, ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ Ի ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՑԻ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ — Բօսֆորէն Իջնող շոգենաւները

1 30 [illegible]

2 [illegible]

2 [illegible]

2 [illegible]

2 45 [illegible]

3 45 [illegible]

4 [illegible]

5 15 [illegible]

6 15 [illegible]

6 45 [illegible]

7 45 [illegible]

8 15 [illegible]

8 30 [illegible]

8 45 [illegible]

10 4 [illegible]

Կամուրջէն Ելնող շոգենաւները

2 30 [illegible]

3 [illegible]

3 45 [illegible]

4 [illegible]

5 15 [illegible]

6 [illegible]

6 30 [illegible]

8 15 [illegible]

9 30 [illegible]

10 30 [illegible]

10 30 [illegible]

11 [illegible]

11 [illegible]

11 15 [illegible]

11 45 [illegible]

Խասգիւղոյ շոգենաւաց երթեւեկութիւնը

Ժամ	Խասգիւղէն Կամուրջ	Ժամ	Կամուրջէն Խասգիւղ
2		2 15	
2 30		2 45	
3		3 5	
3 20		3 30	
3 45		4	
4 15		4 20	Պէշիկթաշ հանդիպելով
4 40		5	
5 10		5 30	
5 40		6	
6 10		6 45	Պէշիկթաշ հանդիպելով
6 45		7	
7 30		8	
8 15		8 30	
8 45	Պէշիկթաշ հանդիպելով	9	
9 15		9 30	
9 30		10	
10		10 20	
10 30		10 40	
10 45		11	
11		11 15	
11 25		11 30	
11 40		11 50	
12		12 5	

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
26 ՅՈՒՆՎԱՐ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԵՏ 100 ԴԱՀԵԿԱՆԻ

Լոնտրա 3 ամիս զուրուշ		110 30—111
Փարիզ		23, 30

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
26 ՅՈՒՆՎԱՐ

Անգղ. լիրա	զուրուշ	110,15
Նափօլէոն ոսկի	»	87,10
Իմբէռիալ ռուս	»	89,15
Ֆլորին	»	51,20
Հինգ Ֆրանք	»	—
Չէյրէք	»	102, 5
Մէճիտ	»	113.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 26 ՅՈՒՆՎԱՐ

ԱՐՄՏԻՔ

Ցորեն կարմիր	Պէսարապիա	40	—42
» »	Ազով	38	—42
» »	Վոլօս	30	—32
» »	Թէքիրտաղ	30	—32
«	Թէքիրտաղ	—	—
» կակուղ	Ազով	42	—47
» »	Պէսարապիա	32	—33
Եգիպտ. Ցորեն		38	—40
Ցորեն Քեռնիս Թէքիրտաղ		—	—

NORTH BRITISH AND MERCANTILE

A. D.

1809

ՆՈՐԹԷ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀՐԴԵՀԻ ՀԱՄԱՐ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

Բուն դրամագլուխ	Անգլ. Լիրա		2000000
Մինչեւ 1871ի վերջը հրդեհի համար տուժած դրամ	»	»	528·803
Շահէն առնուած	»	»	259·000
Հրդեհի ծրագրին տարեկան հասոյթը	»	»	708·000

Այս ընկերութիւնը 1809ին կազմուած, եւ իր դրամագլխին զատ՝ [illegible] [illegible] [illegible] ընկերութեանց կարգն անցած է.

[illegible] Կ. Պոլսոյ եւ Ղալաթիոյ [illegible] [illegible] Կ. Պոլսոյ եւ թէ [illegible] մէջ.

[illegible] Ղալաթիա [illegible] Պ. ՕՒԻԼԵՄ ՔՈՍՄԸՆ որ ընկերութեան վաչըր գործակալն է.

LLOYD SUISSE

ԼՕՅՏ ՍՈՒԻՍ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ

(ՍՈՒՍՍԻԱՅԻ)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՆԹԷՐԹՈՒՐՑԻ

Այս ընկերութեան Կ. Պոլսոյ գործակալութիւններն (աճէնթիօ) [illegible] [illegible] [illegible] վրայ վնասուց ապահովելու.

[illegible] [illegible] [illegible].

ՀԷՐՄԱՆ ՀԷԼՊԻՆԿ	ԱԳԼԷՔՍԱՆԴՐ
Ընդհանուր Գործակալ	ՌԷՍՍԼԷՐ
Ղալաթիա	Գործակալ
Եագուպեան փողոց թիւ 2	Ի Պահճէ գաբու Կ. Պոլիս

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏԷՕՐԷՆ

Կ. Ս. [illegible]

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԵԱՑ ԼՐԱԳՐՈՅ

Կ. ՊՈԼԻՍ [illegible]